

ת"פ 12709/03/21 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 12709-03-21 מדינת ישראל נ' פלוני

לפני כב' השופט אברהם רובין
בעניין: המאשימה
נגד
הנאשם
מדינת ישראל
פלוני

גזר דין

1. העבירות בהן הורשע הנאשם

בתיק שלפניי הורשע הנאשם, על יסוד הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן, בביצוע עבירה של שוד מזוין - עבירה לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977. על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 26.2.21 הבחין הנאשם במתלונן אשר הפעיל עמדת התרמה לצורך מתנות לאביונים לכבוד חג פורים. בהמשך לכך גמלה בלבו של הנאשם החלטה לשדוד את קופות הצדקה שבעמדה. הנאשם השיג סכין מטבח אדומה, החביא אותה בכיסו והתקרב אל המתלונן. הנאשם אמר למתלונן לזוז מהעמדה, וכאשר המתלונן סירב הוציא הנאשם את הסכין מכיסו ואיים באמצעותה על המתלונן. המתלונן חשש מהנאשם והתרחק מהעמדה. בשלב זה ניגש הנאשם אל קופות הצדקה ונטל מהן שטרות כסף בסכום כולל של כ-1,800 ₪.

2. לבקשת הנאשם ובהסכמת המאשימה צורף לתיק שלפניי כתב אישום נוסף מבית משפט לנוער בירושלים, ת.פ. 7096-03-19, בגדרו נקבע כי הנאשם ביצע שלוש עבירות של הסגת גבול פלילית - עבירה לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין, שתי עבירות של גניבה - עבירה לפי סעיף 384 לחוק העונשין, ועבירה נוספת של גניבה - עבירה לפי סעיף 384 בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין. על-פי עובדות כתב האישום המצורף, בתאריך 3.9.18 נכנס הנאשם לשיבה, והחל לחטט בכיסי מעיליהם של תלמידי השיבה. הנאשם לא מצא דבר ועזב את המקום. בתאריך 13.9.18 נכנס הנאשם שוב לשיבה, חיטט בכיסי המעילים ונטל מאחד המעילים סך של 40 ₪. ביום 29.8.18 שוב נכנס הנאשם לשיבה, חיטט בכיסי המעילים ונטל ממעיל אחד ארנק שבתוכו 540 ₪, ממעיל אחר סך של 280 ₪ וממעיל שלישי סך של 300 ₪.

3. תסקיר שירות המבחן

עמוד 1

בתחילת הדרך היה הנאשם עצור ממש במשך כ-3 חודשים. לאחר מכן שוחרר הנאשם לקהילה טיפולית לגמילה מסמים XXXX- הנאשם שהה בקהילה במשך כ-9 חודשים וסיים את הגמילה בהצלחה. לאחר מכן שהה הנאשם במשך כ-6 חודשים בהוסטל של הקהילה, ובתום שהותו בהוסטל הוא עבר לגור בדירת בוגרי הקהילה, שם הוא גר עד היום. במקביל עמד הנאשם בקשר עם שירות המבחן, והוא עומד בקשר גם עם היחידה העירונית להתמכרויות XXXXX. מזה כשנה עובד הנאשם במפעל ממתקים.

במהלך הדרך הוגשו תסקירים בעניינו של הנאשם. התסקיר האחרון הוגש ביום 8.1.23. בתסקיר זה מציין שירות המבחן, כי מ-XXXX התקבל דיווח לפיו הנאשם עבר לראשונה שינוי עמוק ומשמעותי בחייו, הוא מצליח להתמודד במסגרת ולהשתלב בה, ונראה כי הוא מבין היטב את מצבו, וכי הוא מודע להשלכות של כל צעד וצעד שיבחר בחייו. ההתרשמות היא כי התגייסותו של הנאשם לטיפול נובעת מתוך מוטיבציה פנימית לנהל חיים אחרים מאלו שניהל עובר למעצרו. הנאשם הוא בחור שקט ומופנם, אך כאמור בדיווח מ-.... במהלך הטיפול הוא נפתח יותר ויותר, למד, גדל והתפתח. הנאשם מודע לכך כי עוד נכונה לו דרך ארוכה וכי עליו להמשיך ולהתמיד בטיפול וביישום הכלים הטיפוליים אותם רכש עד כה.

שירות המבחן ציין כי הנאשם מתפקד בצורה חיובית ויציבה במקום עבודתו. שירות המבחן התרשם משיפור שחל במצבו הרגשי והתפקודי של הנאשם, זאת על אף הקשיים הכרוכים ביציאה לחיים עצמאיים.

שירות המבחן ציין בתסקיר כי הנאשם שיתף עמו פעולה באופן מלא, וכי הדיווח שהתקבל מיחידת ההתמכרויות בעיר מלמד על כך שהנאשם מגיע באופן קבוע לטיפול הקבוצתי ומוסר בדיקות שתן המעידות על ניקיון מסם.

במשך תקופת ההליך הפלילי, שהחל לפני כמעט שנתיים, לא נפתחו תיקים חדשים נגד הנאשם.

על רקע נסיבות חייו הקשות של הנאשם, אשר פורטו בתסקירים קודמים ולא נחזור עליהם מפאת צנעת הפרט (ראו למשל תסקיר מיום 17.7.22), וחרף חומרתן של העבירות בהן הורשע הנאשם, ממליץ שירות המבחן בתסקיר להטיל על הנאשם עונש של 340 שעות שירות לתועלת הציבור. לדעת שירות המבחן ענישה זו ראויה בנסיבות העניין, זאת לנוכח הכוחות האישיים של הנאשם שמשתקפים בהליך הטיפולי הממושך שאותו הוא סיים בהצלחה, לנוכח יכולתו של הנאשם להתמודד באופן עצמאי עם מצבי משבר וקושי, ולנוכח העובדה שההליך המשפטי מהווה גורם מרתיע עבור הנאשם. שירות המבחן ציין בתסקיר, כי קיימת חשיבות להמשך הטיפול בנאשם על מנת להקטין את הסיכוי להישנות עבירות בעתיד. בהקשר זה ציין שירות המבחן, כי הטלת עונש מאסר, ואפילו מאסר לריצוי בעבודות שירות, עלולה לפגוע בתהליך השיקום של הנאשם וביציבות התעסוקתית שלו. שירות המבחן הדגיש כי תעסוקתו של הנאשם חשובה מהבחינה השיקומית, הן משום שהיא מאפשרת לו להתפרנס הן משום שהתעסוקה נותנת לו תחושת ביטחון והשתייכות. כמו כן ממליץ שירות המבחן להעמיד את הנאשם בצו מבחן למשך שנה, במסגרתה הוא ימשיך להגיע לפגישות טיפוליות ביחידת ההתמכרויות, בליווי ובפיקוח של שירות המבחן. הנאשם גם הביע בפני שירות המבחן את הסכמתו להליך של גישור פוגע נפגע (תכנית צדק מאחה - גפ"ן).

4. טענות המאשימה לעונש

ב"כ המאשימה הדגיש בטיעונו את החומרה הרבה שגלומה בעבירת השוד. ב"כ המאשימה הדגיש, בהתייחסותו לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, את העובדה שהנאשם איים בסכין על המתלונן. במסגרת הטיעון הגיש ב"כ המאשימה

הצהרת נפגע העבירה, בה נאמר בקיצור נמרץ כי הנאשם שדד מהקופה כ-3,000 ₪ במזומן ואולי גם שיקים שלטענת נפגע העבירה יתכן והיו בקופה.

לגבי כתב האישום שצורף, הדגיש ב"כ המאשימה את נחישותו של הנאשם לבצע את העבירות, נחישות שבאה לידי ביטוי בכך שהוא נכנס לישיבה שלוש פעמים על מנת לגנוב כספים ממעילי התלמידים.

ב"כ המאשימה טען כי לנוכח הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה יש להעמיד את מתחם העונש ההולם בגין עבירת השוד על 20 עד 40 חודשי מאסר בצירוף עונשים נלווים.

בהינתן הנסיבות האישיות של הנאשם כפי שפורטו בתסקירי שירות המבחן, ובהינתן הליך הגמילה המוצלח שהוא עבר, הסכים ב"כ המאשימה כי ראוי במקרה זה לחרוג מתחם העונש ההולם ולגזור על הנאשם עונש של 6 עד 7 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות. ב"כ המאשימה הבהיר כי המאשימה מתנגדת להמלצת שירות המבחן בדבר הטלת עונש של שירות לתועלת הציבור, שכן ההמלצה איננה מאזנת באופן ראוי בין שיקולי השיקום לשיקולי הענישה האחרים.

5. טענות ב"כ הנאשם לעונש

במסגרת טיעוניה הדגישה ב"כ הנאשם את נסיבות חייו הקשות והעגומות של הנאשם. ב"כ הנאשם הדגישה כי הנאשם מתמודד לבדו, ללא תמיכה משפחתית כלשהי, למעט תמיכה רגשית מאחותו, עם קשיי השיקום והגמילה. לעניין נסיבות החיים הקשות והעגומות של הנאשם, ולצורך הדגמה של הדרך הארוכה שעשה הנאשם מאז שנעצר, הגישה ב"כ הנאשם שלושה מסמכים רפואיים (נע/1 עד נע/3), המלמדים על מצבו הרפואי והנפשי של הנאשם בתקופה שבה הוא היה מכור לסמים. כמו כן הגישה ב"כ הנאשם אישור מאת מקום העבודה של הנאשם (נע/4), בו נאמר כי הנאשם החל לעבוד במפעל הממתקים כעובד כללי ומהר מאוד התבלט בכישוריו, ברצינות שלו ובהתמדה שלו. לאור זאת הוחלט לקדם את הנאשם בתפקיד. המעבידה מציינת כי היא שמחה וגאה לקחת חלק בתהליך השיקום המוצלח של הנאשם.

ב"כ הנאשם טענה, כי הטלת עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות תגרום נזק לשיקומו של הנאשם, דבר אשר נוגד את האינטרס הציבורי. ב"כ הנאשם גם הדגישה שהנאשם נמצא בחובות, וכי אם הוא יאלץ להפסיק את עבודתו הוא לא יוכל לשלם את החובות וגם לא יוכל לשלם שכר דירה עבור הדירה שבה הוא גר היום, דבר שיאלץ אותו חלילה לחזור לבית הוריו, על כל הסיכונים הכרוכים בכך.

6. דברי הנאשם

בדבריו הביע הנאשם חרטה עמוקה על מעשיו. הנאשם הסביר עד כמה הוא מתבייש במעשיו ועד כמה מצבו היה קשה בעבר עד שלמעשה הוא איבד שליטה על חייו וביצע עבירות רק כדי לספק את התמכרותו. הנאשם תיאר שמצבו היה כל כך חמור עד שהוא איבד את רצונו לחיות. הנאשם הודה למותב בהליך המעצר (כב' השופט א' סלע), אשר נתן לו הזדמנות להשתקם. הנאשם תיאר בקצרה את הקשיים שהיו מנת חלקו בתהליך הגמילה ואשר לא מנעו ממנו לסיים את הליך הגמילה בהצלחה. הנאשם ציין עד כמה חשובה לו התעסוקה שמספקת לו פרנסה ומאפשרת לו חיים עצמאיים.

7. מתחם העונש ההולם

נזכיר כי כתב האישום שצורף הוא כתב אישום מבית המשפט לנוער, ולפיכך בגינו אין מקום לקבוע מתחם ענישה.

טיבה של עבירת השוד שהיא פוגעת פגיעה קשה בקניינם של אחרים בביטחונם, בשלומם ובבריאות נפשם (ע"פ 322/13 **מזרחי נ' מ"י** (10.11.13)). כיוון שכך, עמד בית המשפט לא פעם על החומרה הרבה שגלומה בעבירות השוד, וכנגזר מכך על הצורך להילחם במבצעי עבירות של שוד (ע"פ 1062/19 **פלוני נ' מ"י** (9.7.19)). בית המשפט עמד על כך שיש להשית עונשי מאסר משמעותיים ומרתיעים על מי שמבצעים עבירות שוד ומבקשים באמצעות כך להיבנות מפרי עמלם של אחרים (ע"פ 1178/14 **מ"י נ' מיכל מכלאשווילי** (23.6.14)). במקרה שלפניי פגע הנאשם באורח בינוני בערכים המוגנים, זאת כיוון שמחד גיסא, הוא עשה שימוש בסכין, ומאידך גיסא, הוא איים באמצעות הסכין, ולא תקף באמצעותה, והנזק שנגרם כתוצאה מהעבירה הוא נזק רכוש בלבד בהיקף לא גדול במיוחד.

8. בהמשך לאמור לעיל בדבר הצורך בענישה ממשית ומרתיעה, בתי המשפט מטילים בדרך כלל עונשי מאסר משמעותיים על מי שביצעו עבירות שוד. המאשימה הפנתה בהקשר זה לע"פ 4841/13 **עומר ספי נ' מ"י** (6.2.14), שם נגזרו על שני מערערים שהורשעו בשוד של מכשיר טלפון נייד, עונשים של 18 ו-30 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את ערעורם של המערערים על חומרת העונש, וקבע כי מדובר בעונש הולם שנותן בצדק עדיפות לאינטרס הציבורי. כמו כן הפנה ב"כ המאשימה לע"פ 7684/14 **פלוני נ' מ"י** (13.7.21), שם נגזר על המערער עונש של 21 חודשי מאסר לאחר שהוא הורשע בביצוע עבירה של שוד טלפון נייד. בית המשפט העליון דחה את ערעורו של המערער, תוך שציין כי מהתסקיר שהוגש בעניינו של המערער עולה כי קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות אלימה מצד המערער. אין ספק שבהיבט זה שונה עניין **פלוני**, תכלית השינוי, מהמקרה שלפניי.

הפסיקה גם הדגישה לא פעם את הגיוון שקיים בענישה של מי שהורשעו בעבירות של שוד (ע"פ 4841/13 הנ"ל בפסקה י"א לפסק הדין; ע"פ 1062/19 **פלוני נ' מ"י** (9.7.19)). הענישה בעבירת השוד מושפעת בין היתר מהנסיבות הקשורות בביצוע העבירה - האם נעשה שימוש בכוח או שנעשה שימוש בהפחדה בלבד, האם העבירה בוצעה בחבורה, האם נעשה שימוש בנשק חם או קר, האם בוצעה מסכת שיטתית של עבירות וכו' (ע"פ 4841/13 הנ"ל).

בהמשך לאמור, ב"כ הנאשם הציגה שני פסקי דין של בית משפט מחוזי בהם נגזרו עונשים קלים יחסית על מי שביצעו עבירות של שוד (ת.פ. 12494-11-15 **מ"י נ' שאויש** (2.11.16), שם לנוכח קיומו של הליך שיקום, נגזר על נאשם שהודה בביצוע שלוש עבירות של שוד עונש של מאסר על תנאי ועונשים נלווים; ת.פ. 46862-07-16 **מ"י נ' רזניק** (9.1.18), שם נגזר על נאשם שהורשע בביצוע עבירה של שוד בנסיבות מחמירות, אך עבר תהליך שיקומי של גמילה מסמים, עונש של מאסר על תנאי ועונשים נלווים.

9. הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה דנא אינן מעמידות את עבירת השוד שביצע הנאשם בדרגת חומרה גבוהה ביחס לעבירות שוד אחרות. אכן הנאשם עשה שימוש בסכין מטבח, אותה הוא נטל כחלק מתכנון ביצוע עבירת השוד, ברם הנאשם לא פגע באמצעות הסכין במתלונן, והסכום שנטל הנאשם איננו מאוד גבוה. הנאשם פעל לבדו ולא בחבורה. הנאשם פעל מתוך מצוקה קשה של התמכרות לסמים, והגם שברור כי אין במניע זה כדי להצדיק את מעשהו של הנאשם, הרי שהוא מציב את מעשהו של הנאשם ברף חומרה פחות חמור מזה של עבירות שוד המבוצעות מתוך בצע כסף גרידא.

10. את העבירות שמפורטות בכתב האישום המצורף ביצע הנאשם בהיותו קטין. מדובר בעבירות רכוש. הכספים שנטל

הנאשם אינם בהיקף גדול. אשר על כן, מבלי לגרוע מחומרתן של עבירות הגניבה, או מחומרתן של עבירות הסגת הגבול, אני סבור שחומרתן של עבירות אלו איננה גבוהה במיוחד.

11. לאור כל האמור, אני קובע שמתחם העונש ההולם בנוגע לעבירת השוד שביצע הנאשם עומד על 9 עד 30 חודשי מאסר בפועל בצירוף עונשים נלווים.

12. העונש המתאים

אין צורך להרחיב בעניין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, שכן גם לשיטת המאשימה ראוי למקם את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם העונש ההולם, ולמעשה המאשימה אף מסכימה, כפי שצוין לעיל, כי יש מקום לחריגה מהמתחם בשל שיקולי שיקום. עם זאת נציין בקצרה, כי נסיבותיו האישיות של הנאשם קשות ומרות. ילדותו של הנאשם הייתה רצופה קשיים כפי שפורט בתסקירי שירות המבחן. עקב הקשיים התמכר הנאשם לסמים ומצבו הנפשי התדרדר מאוד. חרף כל הקשיים לאחר שהנאשם קיבל הזדמנות להשתקם הוא ניצל אותה עד תום. הנאשם עבר בהצלחה תהליך של גמילה מסמים. תהליך השיקום היה ארוך וקשה. תוצאותיו של הליך השיקום חיוביות מכל הבחינות. מצבו הנפשי של הנאשם השתפר, הנאשם השתלב בשוק העבודה, הנאשם מנהל חיים עצמאיים ושאיפותיו לעתיד נורמטיביות. הנאשם הודה במיוחס לו ובכך חסך מזמנה של המאשימה ומזמנו של בית המשפט. הנאשם הביע חרטה עמוקה וכנה על מעשיו. הנאשם שיתף פעולה באופן מלא עם שירות המבחן. עוד יצוין כי הנאשם היה נתון במעצר לראשונה בחייו במשך 3 חודשים, דבר שמהווה מבחינתו גורם מרתיע.

כל הנסיבות האמורות מצדיקות למקם את עונשו של הנאשם בתחתית מתחם העונש ההולם.

13. חריגה ממתחם העונש ההולם

סעיף 40ד(א) לחוק העונשין קובע כי בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, זאת אם מצא: "כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם". בע"פ 6637/17 קרנדל נ' מ"י (18.4.19), קבע בית המשפט כי יש ליישם בהירות את הוראת סעיף 40ד(א) לחוק העונשין, אך יישומה של ההוראה לא מוגבל לעבירות קלות בלבד. בית המשפט ציין כי חריגה מהמתחם בשל שיקולי שיקום מתאימה במקרים בהם עבר הנאשם הליך גמילה, יש אינדיקציה לשינוי עמוק בהתנהגותו ובדרך חשיבתו, וקיימת הבעת חרטה כנה מצדו. סבורני כי מאפיינים אלה מתקיימים בעניינו של הנאשם שלפניי. אכן הנאשם ביצע עבירות חמורות אך לא מאוד חמורות. הנאשם עבר תהליך גמילה קשה ומוצלח. מתסקיר שירות המבחן ומדברי הנאשם לפניי עולה הרושם כי הנאשם שינה את דרך חשיבתו, וכי כנגד כל הסיכויים הוא עשה מהפך בחייו. אני סבור כי במצב דברים זה ראוי לגזור על הנאשם עונש אשר יסייע לו בהמשך תהליך השיקום, ובוודאי שלא נכון יהיה לגזור על הנאשם עונש שעלול להזיק לתהליך השיקום. לנוכח חשיבות השיקומית שנודעת לתעסוקתו הנוכחית של הנאשם, חשיבות עליה עמד שירות המבחן בתסקיר, אני סבור כי גזירת עונש של מאסר לריצוי בעבודות שירות, אשר עלול להביא להפסקת עבודתו של הנאשם, תחטא לא רק לאינטרס האישי של הנאשם אלא גם לאינטרס הציבורי שכרוך בשיקומו. אין לזלזל בטענת המאשימה בדבר המסר העונשי שחשוב להעביר בנושא החומרה הרבה שנודעת לעבירות שוד. יחד עם זאת, במקרים מתאימים ראוי להעדיף את האינטרס השיקומי. סבורני שהעדפת האינטרס השיקומי במקרים מתאימים לא פוגעת במסר החשוב האמור, אלא היא מוסיפה עליו מסר חיובי לפיו גם אדם שביצע עבירה לא קלה יכול להשתקם, ואולי אף לזכות עקב כך, לא כדבר אוטומטי, בענישה מקלה.

אשר על כן אני מאמץ את המלצת שירות המבחן בדבר גזירת עונש של של"צ על הנאשם.

14. אשר על כן, אני מרשיע את הנאשם בביצוע העבירות שנקבע שהוא ביצע במסגרת כתב האישום המצורף (ת.פ. 7096-03-19). בגין עבירות אלו יחד עם עבירת השוד בה הורשע הנאשם בתיק שלפניי אני גוזר על הנאשם את העונשים שלהלן:

א. 8 חודשי מאסר על תנאי אותם ירצה הנאשם בפועל אם בתוך 3 שנים מהיום הוא יבצע עבירה של שוד או עבירת אלימות נגד הגוף מסוג פשע.

ב. 340 שעות שירות לתועלת הציבור. השירות לתועלת הציבור יבוצע בהתאם לתכנית שיגיש שירות המבחן עד ליום 2.4.23.

ג. ניתן בזאת צו מבחן בעניינו של הנאשם, אשר יעמוד בתוקפו למשך שנה אחת מהיום.

ד. הנאשם יפצה את נפגע העבירה בתיק שלפניי (ב.פ.), בסכום של 2,500 ₪. סכום הפיצוי ישולם ב-10 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים, החל מיום 1.5.23 וב-1 בכל חודש בחודשים שלאחר מכן.

הודע לנאשם על זכותו לערער לבית משפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, ח' אדר תשפ"ג, 01 מרץ 2023, בנוכחות הצדדים.